

Usuwanie drzew i krzewów: odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania

1 stycznia br. weszła w życie ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy o lasach (Dz. U. Poz. 2249), będąca rezultatem prac nad wniesionym przez posłów projektem ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw.

Wprowadza ona m. in. ważne zmiany w systemie przepisów regulujących usuwanie drzew i krzewów, w odniesieniu do obowiązku uzyskania zezwolenia na usunięcie, opłat za usunięcie i kar za usunięcie niezgodne z przepisami.

Wyjątki od obowiązku uzyskania zezwolenia na usuwanie drzew i krzewów

Nowelizacja wpływa na obowiązujący dotąd katalog wyjątków od obowiązku uzyskiwania zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów.

Od 1 stycznia br. zezwolenie to nie jest już wymagane także w przypadku drzew lub krzewów, które rosną na nieruchomościach stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Oba warunki (własność nieruchomości przysługująca osobie fizycznej i określony cel usunięcia) muszą zostać spełnione jednocześnie, żeby usunięcie mogło nastąpić bez kontroli administracyjnej. Podkreślić także należy, że ich spełnienie wystarcza do usunięcia drzewa lub krzewu bez zezwolenia i w takiej sytuacji nie jest wymagane spełnienie dodatkowych przesłanek z innych punktów art. 83f ust. 1 ustawy, takich jak obwód drzewa na wysokości 130 cm wynoszący nie więcej niż 100 cm (w przypadku topoli, wierzb, kasztanowca zwyczajnego, klonu jesionolistnego, klonu srebrzystego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego) albo 50 cm (w przypadku pozostałych gatunków drzew).

Od 1 stycznia br. zezwolenie na usunięcie drzew i krzewów nie jest także wymagane w przypadku usuwania drzew i krzewów w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego. Także w tym przypadku spełnienie warunków braku użytkowania rolniczego gruntu, na którym rośnie drzewo albo krzew i określonego celu usunięcia wystarcza do usunięcia drzewa i krzewu bez zezwolenia.

Z ww. dniem zwiększeniu uległa także liczba przypadków, w których drzewa mogą być usuwane bez zezwolenia, ponieważ wzrosły obwody drzew, których usunięcie nie wymaga wystąpienia z wnioskiem o taką zgodę. Przypomnieć należy, że do końca ubiegłego roku zezwolenie nie było wymagane w przypadku usuwania drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekraczał 35 cm (w przypadku topoli, wierzb, kasztanowca zwyczajnego, klonu jesionolistnego, klonu srebrzystego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego) albo 25 cm (w przypadku pozostałych gatunków drzew). Po zmianie wartości te są większe, ponieważ wynoszą, odpowiednio, 100 cm i 50 cm. Co także istotne, dotyczą one obwodów drzew nie na wysokości 5 cm, lecz 130 cm.

Ważne zmiany nastąpiły też w przypadku sposobu kwalifikowania usunięcia krzewów jako wymagającego uzyskania zezwolenia. Do końca 2016 r. zezwolenia nie wymagało usunięcie krzewów, których wiek nie przekraczał 10 lat, a od bieżącego roku zezwolenie takie nie jest potrzebne w przypadku usuwania krzewu albo krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m².

W końcu, nowe przepisy umożliwiają wprowadzanie kolejnych wyjątków od obowiązku uzyskania

zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów przez radę gminy. Nowy ust. 1a w art. 83f ustawy stanowi, że rada gminy może, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, określić w sposób generalny (np. wskazując gatunki drzew i krzewów, ich wiek, cechy nieruchomości, na której rosną drzewa i krzewy) inne przypadki, w których ww. obowiązku nie ma.

Uwaga! Wskazując ww. dwa nowe, dwa zmienione oraz potencjalne wyjątki od zasady uzyskiwania zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów należy przypomnieć, że brak objęcia danej sytuacji obowiązkiem uzyskania zezwolenia, o którym mowa w art. 83 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, nie oznacza braku jakichkolwiek ograniczeń w usuwaniu drzew i krzewów. Może się bowiem zdarzyć, że konkretne drzewa i krzewy objęte są specjalną ochroną wynikającą z ustawy o ochronie przyrody albo z innych ustaw. Przykładowo, jeżeli drzewo jest pomnikiem przyrody, nie można takiego drzewa usunąć dopóki obowiązuje uchwała rady gminy obejmująca to drzewo tą formą ochrony przyrody (uchwała zawiera zakazy dotyczące pomnika, m. in. zakaz niszczenia pomnika). W parkach krajobrazowych i na obszarach chronionego krajobrazu może obowiązywać, o ile wynika to z uchwały sejmiku województwa tworzącej park albo obszar, zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli działania te nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych. Podobnie, objęcie zieleni ochroną konserwatorską, o której mowa w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, może oznaczać, że określone działania jej dotyczące wymagały będą zgody wojewódzkiego konserwatora zabytków. Natomiast jeżeli usuwanie konkretnego drzewa lub krzewu będzie wiązało się z zabronionym oddziaływaniem na chronione gatunki roślin, zwierząt albo grzybów, należy uzyskać zezwolenie na działania dotyczące tych gatunków, które wydaje regionalny dyrektor ochrony środowiska albo Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

Nowe reguły dotyczące opłat za usuwanie drzew i krzewów

Zmienione przez nowelizację z dnia 16 grudnia 2016 r. przepisy przewidują dużo prostszy sposób ustalania opłaty za usunięcie drzew i krzewów, bez konieczności stosowania współczynników różnicujących opłatę w zależności od miejsca, w którym rośnie usuwane drzewo i krzew, a także bez stosowania niezwykle zróżnicowanych dotąd stawek opłaty. Zgodnie z nowymi przepisami, od 1 stycznia br. opłatę za usunięcie drzewa ustala się mnożąc liczbę cm obwodu pnia drzewa mierzonego na wysokości 130 cm i stawkę opłaty, a opłatę za usunięcie krzewu - mnożąc liczbę metrów kwadratowych powierzchni gruntu pokrytej usuwanymi krzewami i stawkę opłaty. Stawki opłaty będą wynikać z uchwały rady gminy, a zatem będą ustalane na poziomie lokalnym i dostosowane do warunków miejscowych i polityki danej gminy w zakresie ochrony drzew i krzewów. Co istotne, ww. stawki nie będą mogły być wyższe niż 500 zł za 1 cm obwodu usuwanego drzewa oraz 200 zł za 1 m² usuwanych krzewów.

Zwiększona została także liczba przypadków, w których opłaty za usunięcie drzew i krzewów nie trzeba uiszczać. Zgodnie z nowymi regulacjami, nie nalicza się opłat za usunięcie drzew, których obwód pnia mierzony na wysokości 130 cm nie przekracza 120 cm (w przypadku topoli, wierzb, kasztanowca zwyczajnego, klonu jesionolistnego, klonu srebrzystego, robinii akacjowej oraz płatanu klonolistnego) oraz 80 cm (w przypadku pozostałych gatunków drzew), jeżeli to usunięcie dokonywane jest w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania innego niż rolnicze, zgodnego z przeznaczeniem terenu, określonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Przypomnieć należy, że dotychczasowe przepisy zwalniały z takiego obowiązku usunięcie drzew o mniejszych obwodach – odpowiednio 75 cm i 50 cm. Zgodnie z nowymi regulacjami, nie nalicza się także opłat za usunięcie krzewu lub krzewów rosnących w skupiskach, pokrywających grunt o powierzchni do 50 m², w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania innego niż rolnicze, zgodnego z przeznaczeniem terenu, określonym w miejscowym planie

zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (dotychczas zwolnione z obowiązku opłatowego było usuwanie krzewów, których wiek nie przekraczał 25 lat). Co istotne także, rada gminy będzie też mogła, w ramach dostosowania regulacji dotyczących drzew i krzewów do lokalnych wymogów, wskazać inne niż ustawowe przypadki, w których opłata nie będzie pobierana.

Nowa wysokość kary za usunięcie drzew i krzewów bez zezwolenia

Nowe przepisy przesądzą, że administracyjna kara pieniężna za usunięcie drzewa i krzewu niezgodnie z przepisami wynosi równowartość opłaty za usunięcie drzewa i krzewu, w przypadku, kiedy takie usunięcie było zwolnione z obowiązku uiszczenia opłaty. Ustawodawca zmniejszył więc w takich sytuacjach wysokość potencjalnej kary z dwukrotności opłaty do jednokrotności opłaty, uznając że kara w wysokości jednokrotności opłaty będzie miała wystarczająco silne działanie odstraszające od nielegalnego usuwania drzew i krzewów.

Najczęściej zadawane pytania

PYTANIE

Czy osoby fizyczne mogą usunąć każde drzewo ze swojej nieruchomości, czy tylko drzewo, którego obwód na wysokości 130 cm nie przekracza 100 cm (w przypadku topoli, wierzb, kasztanowca zwyczajnego, klonu jesionolistnego, klonu srebrzystego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego) albo 50 cm (w przypadku pozostałych gatunków drzew)?

ODPOWIEDŹ

Osoby fizyczne, bez zezwolenia z art. 83 ust. 1 ustawy, mogą usunąć ze swojej nieruchomości każde drzewo, bez względu na jego obwód, jeżeli usunięcie to dokonywane jest na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Dodany przez nowelizację z dnia 16 grudnia 2016 r. wyjątek, zawarty w pkt. 3a art. 83f ust. 1, ma charakter samodzielny, odrębny od wyjątku z pkt. 3 tego ustępu. Uwaga! Nawet jeżeli usunięcie drzewa nie wymaga zezwolenia z art. 83 ust. 1 ustawy, samo usunięcie może być niemożliwe albo utrudnione, jeżeli drzewo jest objęte dodatkową ochroną, np. jest pomnikiem przyrody, zadrzewieniem śródpolnym, przydrożnym i nadwodnym w parku krajobrazowym albo na obszarze chronionego krajobrazu, jest objęte ochroną konserwatora zabytków albo w zasięgu prac związanych z usuwaniem występują chronione gatunki zwierząt, roślin albo grzybów. Możliwość usunięcia takiego drzewa regulują odrębne przepisy.

PYTANIE

Czy uchwała rady gminy może przywrócić obowiązek uzyskiwania zezwolenia na usunięcie drzewa przez osoby fizyczne?

ODPOWIEDŹ

Nie, wyjątek dotyczący usuwania drzew z nieruchomości należących do osób fizycznych, na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej, ma charakter ustawowy i nie może być wyeliminowany aktem prawa miejscowego. Kompetencja rady gminy, o której mowa w nowym ust. 1a art. 83f ustawy dotyczy jedynie wprowadzania kolejnych, nowych wyjątków od obowiązku uzyskiwania zezwolenia na usunięcie drzewa.

PYTANIE

Czy uchwała rady gminy, o której mowa w art. 83f ust. 1 ustawy, może znieść ograniczenia dotyczące usuwania pomników przyrody, zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych w parku krajobrazowym albo na obszarze chronionego krajobrazu, a także drzew objętych ochroną konserwatora zabytków?

ODPOWIEDŹ

Nie. Uchwała, o której mowa, może wprowadzać jedynie dodatkowe wyjątki od obowiązku uzyskiwania zezwolenia z art. 83 ust. 1 ustawy. Ochrona pomnika przyrody wynika z uchwały rady gminy ustanawiającej dany pomnik i może zostać usunięta w ściśle określonych przypadkach, poprzez zmianę albo uchylene takiej uchwały. Podobnie ochrona zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, wynikająca z uchwały sejmiku województwa ustanawiającej park krajobrazowy albo obszar chronionego krajobrazu może zostać usunięta w ściśle określonych przypadkach, poprzez zmianę albo uchylene takiej uchwały (ustawa stanowi jednak, że zadrzewienia takie można usuwać, jeżeli usunięcie takie wynika z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych). Z kolei ochrona określonej zieleni wynikająca z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oznacza, że podejmowanie działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia jej substancji wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 36 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

PYTANIE

Czy rolnik jest osobą fizyczną i może usuwać drzewa i krzewy na podstawie nowego pkt. 3a w art. 83f ust. 1?

ODPOWIEDŹ

Zgodnie z nowym pkt. 3a w art. 83f ust. 1 ustawy zezwolenie na usunięcie drzewa i krzewu nie jest wymagane w przypadku drzew lub krzewów, które rosną na nieruchomościach stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Oba warunki (własność nieruchomości należąca do osoby fizycznej i określony cel usunięcia) należy spełnić łącznie.

Rolnicy są osobami fizycznymi, a zatem jeżeli są właścicielami działki, na której rośnie usuwane drzewo/krzew, to pierwszy warunek można uznać za spełniony.

Ponieważ działalność rolnicza jest kwalifikowana jako działalność gospodarcza (odpowiada definicji działalności gospodarczej z ustawy o swobodzie działalności gospodarczej), konieczne jest dokonywanie indywidualnej oceny, czy drzewo/krzew są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej (działalności rolniczej). Przykładowo, usunięcie drzewa/krzewu w celu budowy domu nie jest związane z prowadzeniem przez rolnika działalności gospodarczej (działalności rolniczej). Natomiast usunięcie drzewa/krzewu pod budowę stodoły, obory, kurnika albo budowę drogi dojazdowej do pola jest związane z prowadzeniem przez rolnika działalności gospodarczej (działalności rolniczej).

Jeżeli więc rolnik jest właścicielem nieruchomości i usuwa drzewo/krzew w celu budowy domu, korzysta z ww. (pkt 3a) zwolnienia z obowiązku uzyskania zezwolenia. Jeżeli natomiast rolnik jest właścicielem nieruchomości i usuwa drzewo/krzew w celu budowy stodoły, nie korzysta z ww. (pkt 3a) zwolnienia z obowiązku uzyskania zezwolenia.

Należy także zauważyć, że nowelizacja ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 grudnia 2016 r. wprowadziła dodatkowe, niezależne od ww. (pkt 3a) zwolnienie rolników z obowiązku uzyskiwania zezwolenia na usunięcie drzewa/krzewu, jakim jest zwolnienie dotyczące drzew lub krzewów usuwanych w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego (pkt 3b w art. 83f ust. 1). Rolnik, który może wykazać, że usuwa drzewa/krzewy w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego, także nie musi występować o zezwolenie na ich usunięcie.

PYTANIE

Czy rolnik, na podstawie nowego pkt. 3b w art. 83f ust. 1 ustawy, może usuwać wszystkie drzewa i krzewy z nieruchomości rolnej?

ODPOWIEDŹ

Nowy pkt 3b wskazuje, że zezwolenie nie jest wymagane w przypadku drzew lub krzewów usuwanych w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego. Rolnik, bez względu na położenie nieruchomości, gatunek oraz wymiary drzew, może więc je usunąć z gruntu rolnego w celu wprowadzenia na ten grunt upraw rolnych. Jeżeli jednak drzewo jest zadrzewieniem śródpolnym, przydrożnym albo nadwodnym znajdującym się w parku krajobrazowym albo na obszarze chronionego krajobrazu, w których obowiązuje zakaz usuwania takich zadrzewień, to nie może być usunięte. Brak możliwości usunięcia dotyczy również tej części drzew pokrywających całą działkę, które rosną bezpośrednio przy drodze lub wodzie (są zadrzewieniem przydrożnym lub nadwodnym).

PYTANIE

Co należy rozumieć przez skupisko krzewów, o którym mowa w nowym brzmieniu art. 83f ust. 1 pkt 1 ustawy?

ODPOWIEDŹ

Przez skupisko należy rozumieć grupę roślin krzewiastych stykających się pędami. Nowe brzmienie art. 83f ust. 1 pkt 1 ustawy, wskazujące, że obowiązku uzyskania zezwolenia nie stosuje się do krzewu albo krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25m², oznacza że kontroli administracyjnej podlega usuwanie krzewów, które mają powierzchnię powyżej 25 m². Jeżeli więc krzew albo skupisko krzewów rosnące na nieruchomości mają np. 3 m², 10 m² albo 23 m², to do usunięcia ich w całości albo w części nie jest potrzebne zezwolenie. Dopiero przekroczenie przez krzew albo skupisko krzewów (grupę krzewów stykających się pędami) na nieruchomości ww. powierzchni 25 m² wiąże się z koniecznością uzyskania zezwolenia na usunięcie ich w całości albo w części, o ile oczywiście działanie takie nie podpada pod inny wyjątek wynikający z art. 83f ust. 1 (np. z pkt. 3a, który zwalnia z obowiązku uzyskania zezwolenia usuwanie krzewów, które rosną na nieruchomościach stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej) albo uchwały rady gminy, o której mowa w art. 83f ust. 1a (rada gminy może zwolnić z obowiązku uzyskiwania zezwolenia np. usuwanie krzewów określonych gatunków, krzewów o określonej powierzchni, krzewów rosnących na nieruchomościach o określonych cechach).

PYTANIE

Zgodnie z nowym ust. 1a art. 83f, rada gminy może zwolnić z obowiązku uzyskiwania zezwolenia także usuwanie drzew i krzewów na cele związane albo niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej. O jakie przypadki chodzi?

ODPOWIEDŹ

Nowy pkt 3a w art. 83f ust. 1 wprowadza zwolnienie z obowiązku uzyskania zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów drzew lub krzewów, które rosną na nieruchomościach stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Oznacza to jednocześnie, że zezwolenie musi nadal być uzyskiwane, gdy nieruchomość stanowi własność podmiotów innych niż osoby fizyczne, np. osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną albo osoby fizyczne usuwają drzewa na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Rada gminy może jednak zwolnić takie podmioty z obowiązku uzyskania zezwolenia na usunięcie drzewa, kierując się kryterium związku z prowadzeniem działalności gospodarczej. Zwolnienie takie będzie mogło dotyczyć usunięcia następującego w związku z prowadzeniem działalności

gospodarczej (np. wybudowania obiektu, w którym będzie prowadzona działalność gospodarcza, takiego jak warsztat samochodowy, magazyn czy sklep) lub w celu niezwiązanym z prowadzeniem działalności gospodarczej (np. jeżeli spółdzielnia mieszkaniowa zamierza usunąć drzewo w celu wybudowania parkingu dla mieszkańców lub gdy urząd zamierza wybudować szkołę).

PYTANIE

Czy stawka 500 zł jest stawką opłaty za usunięcie drzewa, czy stawką opłaty za 1 cm obwodu usuwanego drzewa?

ODPOWIEDŹ

Stawka 500 zł jest stawką opłaty za 1 cm obwodu usuwanego drzewa. Nowe brzmienie art. 85 ust. 1 ustawy jednoznacznie wskazuje, że opłatę za usunięcie drzewa ustala się mnożąc liczbę cm obwodu pnia drzewa mierzonego na wysokości 130 cm i stawkę opłaty. Jeżeli więc drzewo ma na wysokości 130 cm 120 cm obwodu, opłata za jego usunięcie nie będzie wynosiła 500 zł lecz 120×500 zł. Podkreślić jednocześnie należy, że rada gminy ma możliwość określania własnych, niższych stawek ww. opłaty (nowy ust. 4a w art. 85 ustawy).

